

Кожна країна повинна враховувати діючий нормативно-правовий режим. Національний банк України постійно приділяє увагу питанню щодо захисту інтересів клієнтів-вкладників, адже це одне з основних завдань банківського нагляду. Однак існуюча система гарантування повернення коштів через Фонд гарантування вкладів, враховуючи швидкоплинні зміни у законодавстві та поглиблення кризових ситуацій у країні, не відповідає теперішнім реаліям. Основні недоліки існуючої системи пов'язані з обсягом повернення фінансових ресурсів і процедурою повернення.

В результаті проведеного дослідження доцільним є формулювання наступних

пропозицій щодо зазначеної покращення ситуації:

- 1) створити законодавче підґрунтя для вступу ПАТ “Державний Ощадний Банк України” у ФГВФО;
- 2) законодавчо зобов'язати Фонд гарантування вкладів фізичних осіб відшкодовувати вклади фізичних осіб не по факту банкрутства банку, а за – неповернення депозитних вкладень;
- 3) підвищити рівень відрахувань до Фонду гарантування вкладів для тих фінансових установ, що залучають депозити від населення за ставкою, яка значно перевищує інфляцію;

Література

1. Волосович С. Співвідношення між страхуванням, гарантуванням та захистом депозитів / С. Волосович // Банківська справа. – 2013. – № 1. – С. 90-97.
2. Соколов О. Практика страхування депозитів у розвинутих країнах світу / О. Соколов // Фінансовий ринок України. – 2005. – № 1 (15). – С. 30-31

УДК [336.221:352]:336.14.352

РОЛЬ МІСЦЕВОГО ОПОДАТКУВАННЯ У ФОРМУВАННІ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ

Волощук Р.Є. – к.е.н.

Вінницький навчально-науковий інститут економіки THEU

В умовах проголошеного вектору на децентралізацію влади особливого значення набувають питання, пов'язані із формуванням стійкої фінансової бази органів місцевої влади. Фінансовою основою задоволення потреб територіальної громади мають стати місцеві податки і збори. Останні виконують фіскальну й регулюючу роль. Фіскальний характер місцевого оподаткування полягає у забезпеченні місцевих бюджетів фінансовими ресурсами за рахунок місцевих податків і зборів у достатньому обсязі для вирішення проблем певної територіальної одиниці. Крім цього місцеве оподаткування справляє вплив на підприємницьку діяльність території, рівень розвитку місцевого господарства, якість та обсяг наданих послуг, що фінансуються за рахунок місцевих бюджетів тощо.

Останні роки місцеве оподаткування зазнало суттєвих змін, які були спрямовані на посилення його фіскальної ролі у формуванні фінансових ресурсів місцевих бюджетів. Для цього було скасовано низку податків і зборів, що втратили свою ефективність в умовах сучасного розвитку суспільства. Разом з тим до групи місцевих податків віднесли єдиний податок та запровадили податок на майно, в

складі якого по суті міститься три податки: плата за землю, транспортний податок та нещодавно запроваджений податок на майно, відмінне від земельної ділянки. До групи місцевих зборів відносяться збір за місця для паркування транспортних засобів та туристичний збір.

Необхідно зазначити, що на сьогоднішній день місцеві податки і збори становлять біля 25% у доходах місцевих бюджетів (без врахування трансфертів). Натомість до прийняття Податкового кодексу, яким було докорінно змінено місцеве оподаткування, місцеві податки і збори формували лише трохи більше одного відсотку доходів місцевих бюджетів.

Основну частку надходжень до місцевих бюджетів за рахунок місцевого оподаткування за результатами минулого року становлять податок на майно та єдиний податок – в межах 99% [1]. Причому єдиний податок займає 40,6% у надходженнях місцевих податків і зборів. Що стосується податку на майно, то в його складі провідне місце належить платі за землю, за рахунок якої в 2016 р. формувалось 55,2% надходжень місцевих податків і зборів. Завдяки податку на майно, відмінне від земельної

ділянки, формувалось лише 3,3% надходжень в структурі місцевого оподаткування.

Аналіз податкових надходжень до місцевих бюджетів місцевих податків і зборів свідчить про посилення ролі місцевого оподаткування в останні роки у формуванні доходів місцевих бюджетів. Так, протягом 2014-2016 рр. надходження єдиного податку зросли на 9753,9 млн грн або 131,6%, що свідчить про позитивні зміни у внутрішній будові цього податку. Причому посилення фіскальної ролі єдиного податку відбулось шляхом приєднання до нього фіксованого сільськогосподарського податку у складі четвертої групи.

Суттєві зміни відбулись в оподаткуванні податком на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, що дало можливість підвищити фіскальний характер місцевого оподаткування. Підтвердженням цьому є зростання даного податку за результатами 2016 р. порівняно з попереднім звітним періодом на 673,2 млн грн або 90,3%. Вважаємо позитивним кроком запровадження оподаткування податком на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, нежитлової нерухомості. Такі зміни сприятимуть суб'єктів господарювання більш ефективно використовувати площі нерухомого майна у своїй діяльності.

Відносно низькою в структурі місцевого оподаткування лишається фіскальна ефективність місцевих зборів. Так, збір за місця для паркування транспортних засобів за результатами 2016 р. формував 0,16%, а туристичний збір – 0,13% надходжень місцевих податків і зборів до місцевих бюджетів.

Отже, можна стверджувати, що протягом останніх років місцеве оподаткування зазнало суттєвих змін, завдяки чому його фіскальна роль у формуванні доходів місцевих бюджетів значно зросла. Поряд з позитивними наведеними змінами у місцевому оподаткуванні, слід констатувати такий негативний факт як наявність значної диспропорції між місцевими та загальнодержавними податками і зборами у доходах місцевих бюджетів – 24,75% проти 61,28% від доходів останніх (без врахування

міжбюджетних трансфертів) відповідно. Вважаємо це недоліком, який впливає на фінансову незалежність органів місцевої влади.

Виходячи з проведеного статистичного аналізу та аналізу публікацій науковців і практиків можна визначити низку вад місцевого оподаткування:

- відносно незначна фіскальна роль місцевих податків і зборів і, як наслідок низька їх питома вага в доходах місцевих бюджетів, у валовому внутрішньому продукті;

- невеликий перелік місцевих податків і зборів порівняно з іншими країнами;

- відсутність самостійних прав у органів місцевого самоврядування щодо управління місцевим оподаткуванням на своїй території, наприклад, в частині запровадження власних податків і зборів;

- незацікавленість місцевих властей у додатковому залученні коштів від справляння місцевих податків і зборів;

- відсутність взаємозалежності між рівнем суспільних послуг, які надаються на певній території, із податковим потенціалом населення;

- нерозвиненість податків, які відображають політику, місцевих властей [2].

З метою підвищення фіскальної ролі місцевого оподаткування пропонуємо розширити перелік місцевих податків і зборів, ґрунтуючись на позитивному досвіді розвинених країн світу та рекомендацій провідних вітчизняних науковців, зокрема введення місцевих екологічних податків, податку з продажу лотерейних білетів місцевого значення. Поряд з цим рекомендується надати більше повноважень органам місцевої влади в частині прийняття рішень у розширенні (зменшенні) бази оподаткування, ставок податків та інших елементів місцевих податків і зборів. Підвищення самостійності органів місцевої влади у питаннях оподаткування сприятиме зміцненню фінансової незалежності від центральної влади, що відповідає обраному суспільством курсу на фінансову децентралізацію.

Література

1. Офіційний веб сайт Державної казначейської служби України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.treasury.gov.ua>.
2. Кушал І. М. Напрями реформування системи місцевого оподаткування України [Електронний ресурс] / І. М. Кушал, С. В. Присяжний // Наукові вісті Дніпровського університету. – 2013. – №10. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvdu_2013_10_9.